

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

9. aprill 2019,

euroala majanduspoliitika kohta

(2019/C 136/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 136 koostoimes artikli 121 lõikega 2,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroalal kasvab majandus kuuendat aastat järjest ja negatiivne SKP lõhe on vähenemas. Väljavaadet ohustavad riskid aga suurenevad ja majanduskasv eeldatavasti aeglustub. Potentsiaalne majanduskasv püsib väike võrreldes viimastel aastakümnetel registreeritud tasemetega ja riikide vahel on endiselt lahknevused, mis tulenevad asjaolust, et majanduslik vastupanuvõime ja taastuvus on liikmesriigiti väga erinev. Reaalpalga kasv on endiselt tagasihoidlik ja jääb tootlikkuse arengust maha. Nominaalpalga kasv ja alusinflatsioon on kiirenemas ning tööhoive kasvab jätkuvalt, kuid mõnes liikmesriigis esineb endiselt tööjõu alakasutamist või püsib suur tööpuudus, samas kui teistes liikmesriikides on tööjõu pakkumine napp. Euroalal on viimasel viiel aastal olnud suur jooksevkonto ülejääk, mis tuleneb euroala ekspordi dünaamikast ja euroala paranenud konkurentsivõimest, kuid välisandil on liikmesriikide erinevused jätkuvalt märkimisväärsed. Liikmesriikidel, kus oli pikka aega suur jooksevkonto puudujääk, on endiselt suur negatiivne rahvusvaheline netoinvesteeringu positsioon, mis kujutab endast haavatavust, sest sellega kaasneb tavaliselt suur era- või valitsemissektori võlakooormus. Komisjoni poolt 21. novembril 2018 vastuvõetud 2019. aasta häiremehhanismi aruande kohaselt on euroalal tasakaalu taastamisel edu saavutamiseks otsustava tähtsusega teguriteks sobiv finantsvõimenduse vähendamise tempo, toetav majanduskasvu ja inflatsiooni tase ning jätkuvad tootlikkuse suurendamise reformid. Soodne nõudluse dünaamika on samuti oluline ja tasakaalu taastamisele aitaks kaasa ka see, kui suure ülejäägiga liikmesriigid tugevdaksid tingimusi, mis toetavad palgakasvu, austades seejuures sotsiaalpartnerite rolli, ning avaliku ja erasektori investeeringuid.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (2) Pikaajalise kasvupotentsiaali suurendamiseks ning riiklike ja piirkondlike erinevuste kõrvaldamiseks tuleb veelgi suurendada tööjõu osalemise määra, viia ellu majanduskasvu soodustavaid struktuurireforme ning investeerida materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, et suurendada tootlikkust ja innovatsiooni, eelkõige liikmesriikides, mille kasvupotentsiaal jääb euroala keskmisest selgelt allapoole. See on oluline euroala majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks.
- (3) Euroala makromajanduspoliitika meetmete kombinatsiooni, sealhulgas raha-, eelarve- ja struktuuripoliitika järjepidevus ja tasakaalustatus on kindla, kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu tagamisel otsustava tähtsusega. Euroopa Keskpank on viimastel aastatel kasutanud keskpika perioodi inflatsioonieesmärgi saavutamiseks tavatuid rahapoliitikavahendeid, toetades samal ajal majanduskasvu ja töökohtade loomist. Lühikeses ja pikas perspektiivis on majanduskasvu jätkuvaks toetamiseks vaja asjakohaselt diferentseeritud eelarvepoliitikaid ja keskendumist struktuurireformidele.
- (4) Euroalal ja euroala liikmesriikides eelarve jätkusuutlikkuse parandamine eeldab diferentseeritud riiklikke poliitikaid, mis on stabiilsuse ja kasvu paktiga täielikult kooskõlas, võttes arvesse eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja ülekanduvat mõju riikide vahel. Majandus- ja rahaliidu nõuetekohase toimimise jaoks on väga oluline riiklike eelarvepoliitikate koordineerimine, võttes aluseks ühised eelarve-eeskirjad. Ühiste eelarve-eeskirjade eesmärk on saavutada riikide tasandil võla jätkusuutlikkust, jättes samas ruumi makromajanduslikuks stabiliseerimiseks. Aastatel 2015–2018 oli euroala eelarvepoliitika keskmiselt üldjoontes neutraalne ja muutub komisjoni prognoosi järgi 2019. aastal veidi ekspansiivseks hoolimata sellest, et SKP ületab potentsiaali. Eelarvepuhvrite taastamine on eriti oluline liikmesriikides, kus valitsemissektori võla tase on jätkuvalt kõrge. See vähendaks ka nende haavatavust šokkide suhtes ja võimaldaks järgmise majanduslanguse ajal automaatsete stabilisaatorite täielikku toimimist. Avaliku sektori investeeringute suurendamine – eelkõige liikmesriikides, kus on eelarvepoliitilist manööverdamisruumi ja mille avaliku sektori investeeringute tase on madal – toetab majanduskasvu ja tasakaalu taastamist.
- (5) Eelarve jätkusuutlikkuse parandamiseks ja majanduse kasvupotentsiaali suurendamiseks on jätkuvalt äärmiselt olulised eelarvepoliitika struktuurireformid. Paremini toimivad riiklikud eelarveraamistikud, kulutuste hästi juhitud läbivaatamine ning tulemuslikud ja läbipaistvad riigihanked võivad suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust ja tulemuslikkust ning eelarvepoliitika usaldusväärsust. Riigieelarvete struktuuri parandamine nii tulude kui ka kulude poolel, muu hulgas suunates rohkem vahendeid investeeringutesse, suurendaks riigieelarvete mõju majanduskasvule ning pikas perspektiivis ka tootlikkust. Maksusüsteemide tõhusamaks ja õiglasemaks muutmiseks on väga oluline maksusüsteemide lihtsustada ja ajakohastada ning võidelda eelkõige agressiivse maksuplaneerimise vastaste meetmetega maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu. Euroala ja liikmesriikide ettevõtluskeskkonna parandamisel ja nende majanduse vastupanuvõime suurendamisel on esmatähtis tagada, et maksusüsteemid toetavad ühtse turu süvendamist ja edendavad ettevõtetevahelist konkurentsi. Selle eesmärgi saavutamisele aitaks olulisel määral kaasa äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas.
- (6) Euroala liikmesriikide vastupanuvõime seisukohast on olulised tööjõu- ja tooteturgude struktuursed ja institutsionaalsed omadused ning hästi toimiv avalik haldus. Vastupanuvõimelised majandusstruktuurid tagavad, et majandusšokkidel ei ole märkimisväärt mõju sissetulekutele ja tööjõu pakkumisele. Need struktuurid võivad toetada eelarve- ja rahapoliitika elluviimist ning vähendada kõrvalekaldeid, luues tingimused jätkusuutlikuks ja kaasavaks majanduskasvuks. Struktuurireformide – eelkõige riigipõhistes soovitusetes ette nähtud reformide – parema koordineerimise ja rakendamise positiivne mõju võib kanduda ühest liikmesriigist teise ja suurendada positiivset mõju kogu euroalal. Reformid, millega suurendatakse tooteturgudel konkurentsi, edendatakse ressursitõhusust ning parandatakse ettevõtluskeskkonda ja institutsioonide kvaliteeti, eeskätt kohtusüsteemi tõhusust, suurendavad euroala ja liikmesriikide majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust. Ühtsel turul, mis on osutunud suureks majanduskasvu ja liikmesriikide lähenemise mootoriks, on endiselt palju kasutamata potentsiaali ja selle süvendamisel tuleb teha edusamme, eelkõige teenuste, digitaalteenuste, energia ja transpordi valdkonnas, tagades õigusaktide õigeaegse rakendamise ja parema täitmise.
- (7) Euroopa sotsiaalõiguste samba raames on kehtestatud 20 põhimõtet, millega edendatakse võrdseid võimalusi, juurdepääsu tööturule, õiglasi töötingimusi, sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust. Reformid, mis edendavad tööjõu osalemist, toetavad edukat tööturustaatusvahelist liikumist, edendavad kvaliteetsete töökohtade loomist ja vähendavad killustatust, võivad aidata kiirendada kaasavat majanduskasvu, suurendada majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust ning automaatset stabiliseerumist, vähendada ebavõrdsust, käsitleda vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ning aidata tulla toime muutuva majanduse probleemidega. Individuaalne toetus tööotsinguil, koolitused ja

ümberõpe võivad edendada töötute tulemuslikku ja õigeaegset aktiveerimist. Juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja väljaõppele kogu elu jooksul on äärmiselt oluline ning eeldab piisavaid investeeringuid inimkapitali ja oskustesse, eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate puhul. Sellised reformid ja investeeringud suurendavad keskpikas ja pikas perspektiivis tööalast konkurentsivõimet, innovatsiooni, tootlikkust ja palku, suurendades euroala vastupanuvõimet ning edendades liikmesriikides ja kogu euroalal sotsiaalset kaasatust ja liikuvust. Maksukoormus, eriti tööjõu maksukoormus, on euroalal suhteliselt suur; selle nihutamine tööjõult sellistele maksubaasidele, mis pärivad majanduskasvu vähem (näiteks kinnisvara-, tarbimis- ja keskkonnamaksud), võib suurendada tööjõu pakkumist ja nõudlust. Töökaitsealaste õigusaktidega tuleb näha ette õiglased ja inimväärsed töötingimused kõigile töötajatele, pidades eelkõige silmas, et tekkimas on uued tööhõivevormid ja uut liiki lepingud, millega kaasnevad uued võimalused, aga ka probleemid, mis on seotud töökohakindluse ja sotsiaalkaitsega.

Tulemuslikud ja jätkusuutlikud sotsiaalkaitseüsteemid on äärmiselt olulised ka selleks, et tagada piisav sissetulek ja juurdepääs kvaliteetsetele teenustele. Tööturul osalemise edendamiseks on samuti olulised pensionireformid ning töö- ja eraelu tasakaalustamise meetmed. Põhjendamatud tööalase, sektoritevahelise ja geograafilise liikuvuse piirangud võivad takistada liikumist liikmesriikide piires ja euroalal. On äärmiselt oluline, et tööhõive-, sotsiaalse- ja seonduvatesse majandusreformidesse oleksid kaasatud ka sotsiaalpartnerid.

- (8) Kuigi euroala finantssektori vastupanuvõime on pärast kriisi paranenud, on jäänud nõrgad kohad, mis tuleb kõrvaldada. Erasektori võlakooormus on jätkuvalt suur ja maksusüsteemid soodustavad ikka veel võlapõhist rahastamist. Riigivõlakirjade tootluse märkimisväärne suurenemine võib kahjustada pankade kapitali ja selle negatiivne mõju võib üle kanduda kogu euroalale. Pankade kasumlikkusele avaldavad jätkuvalt survet pankade ärimudelite kohandamise vajadus, madalad intressimäärad ja muude rahastamisvormide poolt pakutav suurenev konkurents. Riskide vähendamisel on tehtud jätkuvalt edusamme, eelkõige seoses viivislaenu osatähtsuse vähendamisega ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega. Liikmesriikide viivislaenu suhtarvud, mis on euroala keskmisest palju kõrgemad, eeldavad aga edasise pidevaid jõupingutusi. Komisjon esitas 2018. aasta märtsis riskide vähendamise paketi, et võimaldada varasemate perioodide viivislaenu käsitlemist ja vältida nende kuhjumist tulevikus. 2016. aasta novembri panganduspakett, mille eesmärk on veelgi vähendada riske, rakendades rahvusvaheliselt kokku lepitud norme pankade kapitalipuhvrite, allutatud kohustuste ja likviidsuse kohta, säilitades seejuures nõukogu kompromissiga saavutatud tasakaalu, on oluline edasise edu saavutamiseks riskide vähendamisel ja sellest tulenevalt riskide jagamisel.

Kuna rahapesuvastaseid norme on raskelt rikutud, esitas komisjon meetmed, millega tõhustada Euroopa Pangandusjärelevalvet ja järelevalvealast koostööd, eesmärgiga parandada selles valdkonnas õigusraamistiku täitmise tagamist. Pangandusliidu loomisest on tehtud suuri edusamme, sealhulgas ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsekorra käivitamise suhtes hiljutise kokkuleppe saavutamise kaudu, kuid pangandusliit ei ole veel valmis. Asjaolu, et kriisilahenduse olukorras likviidsuse pakkumist käsitlev praegune kord sisaldab piiranguid ning puudub ühine hoiuste tagamise skeem ja ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsekord, pärsib pangandusliidu suutlikkust kaotada pankade ja riikide vastastikune sõltuvus.

- (9) Majandus- ja rahaliidu ülesehituse tugevdamiseks tuleb esmajärjekorras välja kujundada pangandusliit ja kapitaliturgude liit, kuid samuti tuleb võtta meetmeid seoses euroala tippkohtumise 14. detsembri 2018. aasta avalduse kõikide muude elementidega. 2017. aasta detsembris ja 2018. aasta mais avaldas komisjon ettepanekud, milles esitatakse majandus- ja rahaliidu väljakujundamise edasised sammud, sealhulgas Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend ja reformide tugiprogramm (pakuti välja mitmeaastase finantsraamistiku raames). Ettepanekud tuginevad 2017. aasta mai aruteludokumendile majandus- ja rahaliidu süvendamise kohta ja 2015. aasta juunis avaldatud viie juhi aruandele. 13.-14. detsembril 2018 toimunud euroala tippkohtumisel tehti otsuseid pangandusliidu ja Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) edasiarendamise kohta ning euroala juhid leppisid kokku, et ESMist saab ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsekorra pakkuja hiljemalt üleminekuperioodi lõpuks.

Jätkatakse tööd, et valmistada ette vajalike muudatuste tegemine ESMi asutamislepingusse (sealhulgas ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsekord), võttes aluseks euroala juhtide poolt heaks kiidetud tingimused. Kaitsekord kehtestatakse varem, tingimuse et riskide vähendamisel on tehtud piisavaid edusamme, mida hinnatakse 2020. aastal. Töö jätkub 2019. aasta esimeses pooles, eelkõige Euroopa hoiuste tagamise skeemi kõrgetasemelise tööühma loomisega, ning jätkatakse tööd likviidsuse pakkumist kriisilahenduse olukorras käsitleva korraga. Tööd jätkatakse ka euroala jaoks ning vabatahtlikkuse alusel vahetuskursimehhanismis (ERM II) osalevate euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide jaoks mõeldud lähenemise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi ülesehituse, rakendamise tingimuste ja ajastusega. Rahastamisvahendi omadustes lepitakse kokku 2019. aasta juunis. See võetakse

vastu aluslepingutes sätestatud seadusandliku menetluse kohaselt, tuginedes asjakohasele komisjoni ettepanekule, mida vajaduse korral muudetakse. Kõik need reformid võivad aidata tugevdada euro rahvusvahelist rolli, viies selle rohkem vastavusse euroala ülemaailmse majandusliku ja finantsalase tähtsusega. On oluline, et neid arutatakse euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes avatud ja läbipaistval viisil, järgides täielikult liidu siseturu nõudeid.

- (10) Käesoleva soovitusel tööhõive- ja sotsiaalaspektide osas on konsulteeritud tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomiteega,

SOOVITAB euroala liikmesriikidel iseseisvalt ja ühiselt eurorühma raames võtta aastatel 2019–2020 meetmeid eesmärgiga:

1. Süvendada ühtset turgu, parandada ettevõtluskeskkonda ja institutsioonide kvaliteeti ning viia ellu vastupanuvõimet suurendavad toote- ja teenuseturgude reformid. Vähendada välisvõlga ja viia ellu reformid, et eelkõige tootlikkuse tõstmise kaudu suurendada konkurentsivõimet euroala liikmesriikides, kellel on jooksevkonto puudujääk või suur välisvõlg, ja tugevdada palgakasvu toetavaid tingimusi, austades seejuures sotsiaalpartnerite rolli. Rakendada meetmeid, mis edendavad investeringuid euroala liikmesriikides, kellel on suur jooksevkonto ülejääk.
2. Toetada avaliku ja erasektori investeringuid ning parandada riigi rahanduse kvaliteeti ja struktuuri, järgides poliitika-meetmete elluviimisel täiel määral stabiilsuse ja kasvu pakti. Taastada eelarvepuhvid, eelkõige nendes euroala liikmesriikides, kus valitsemissektori võla tase on kõrge. Toetada ja rakendada ELi meetmeid, mille eesmärk on võidelda agressiivse maksuplaneerimise vastu.
3. Suunata maksud tööjõult mujale ning tugevdada haridus- ja koolitussüsteeme ja oskustesse investeerimist. Suurendada edukat tööturustaatusvahelist liikumist toetava aktiivse tööturupoliitika tulemuslikkust. Edendada kvaliteetsete töökohtade loomist ja vähendada tööturu killustatust. Tagada piisavad ja jätkusuutlikud sotsiaalkaitse-süsteemid kõigil euroalal.
4. Rakendada ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsekord ja võtta see ennetavalt kasutusele, tingimusel et riskide vähendamisel on tehtud piisavaid edusamme. Jätkata tööd Euroopa hoiuste tagamise skeemiga, eeskätt luues kõrgetasemelise tööriühma. Tugevdada Euroopa õigus- ja järelevalveraamistikku. Jätkata tööd, et leida lahendused likviidsuse pakumist kriisilahenduse olukorras käsitlevas praeguses korras sisalduvate piirangute kaotamiseks. Edendada erasektori suure võlakoormuse korrapäraselt vähendamist. Jätkata euroalal viivislaenu taseme kiiret vähendamist ja hoida ära nende kuhjumist, muu hulgas kohandades maksusüsteeme nii, et need ei soodustaks enam võlapõhist rahastamist. Teha ambitsioonikaid edusamme kapitaliturgude liidu valdkonnas.
5. Teha kiireid edusamme majandus- ja rahaliidu süvendamisel, tuginedes euroala juhtide 14. detsembri 2018. aasta avaldusele ning seades eesmärgiks tugevdada euro rahvusvahelist rolli, võttes arvesse komisjoni ettepanekuid ja liikmesriikide algatusi, järgides seejuures täielikult liidu siseturu nõudeid ning toimides viisil, mis on euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes avatud ja läbipaistev.

Luxembourg, 9. aprill 2019

Nõukogu nimel

eesistuja

G. CIAMBA